

MVCRX021YR10

první identifikátor

odbor všeobecné správy
náměstí Hrdinů 1634/3
Praha 4
140 21

Č. j. MV- 95321-5/VS-2014

Praha 10. září 2014

Počet listů: 5

Přílohy: 0

Rozeslat dle rozdělovníku

INFORMACE č. 14/2014

Lukas Dixen Ambrož, nar. 30. 7. 2013 Arcadia, Kalifornie – Spojené státy

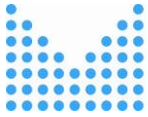
- určení rodičovství dvěma muži k nezletilému dítěti a vydání osvědčení o státním občanství České republiky

Nezl. Lukase porodila v USA náhradní matka. Vrchní soud v Los Angeles v souladu se smlouvou o náhradním mateřství (před narozením dítěte) prohlásil za právní rodiče tohoto dítěte navrhovatele Jiřího Ambrože (SO ČR) a Rasmuse Dixena Petersena (SO Dánska). Jako odpůrce je označena náhradní matka Jessica Nielsen a Nick Nielsen (její manžel?) a výslovně se uvádí, že neexistuje vztah rodič/dítě mezi odpůrci a dítětem, které se má narodit.

Ve vydaném americkém rodném listu dítěte je jako otec uveden Jiří Ambrož, nar. 8. 4. 1976, SO ČR, jako *matka* dítěte Rasmus Dixen Petersen, nar. 24. 12. 1975, SO Dánska.

I. Rodičovství obou mužů k dítěti vzniklo dle práva státu Kalifornie. Od 1. 1. 2013 je v Kalifornii v účinnosti nový zákon **Assembly Bill No. 1217**, který mění tzv. Uniform Parentage Act a zásadně doplňuje úpravu kalifornského zákona o rodině (Family Code), zejména v oddílu 12, části 7, v otázkách náhradního mateřství. Zákonnou úpravou nedošlo v Kalifornii ke změně do té doby konstantní judikatury¹, která byla náhradnímu

¹ Jedním z nejznámějších případů týkajících se náhradního mateřství je případ **Johnson versus Calvert** (1993), kde soud rozhodl, že zamýšlení (určení) rodiče, jakožto smluvní strany dohody o náhradním

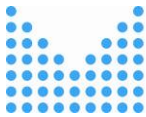

mateřství nakloněna, pouze byly kodifikovány osvědčené postupy. Text celého zákona o rodině je dostupný na této internetové adrese: <http://www.leginfo.ca.gov/cgi-bin/calawquery?codesection=fam>.

Zákon AB č. 1217 mimo jiné umožňuje podat žalobu na určení rodičovského vztahu mezi zamýšleným (určeným) rodičem nebo rodiči a dítětem, které se má narodit náhradní matce na základě dohody (tzv. *assisted reproduction agreement for gestational carriers*), tedy založit rodičovská práva takové osoby (osob) vůči dítěti ještě před samotným narozením dítěte v souladu s úmyslem smluvních stran vyjádřeným ve smlouvě o náhradním mateřství. Výkon soudního příkazu (tzv. *Prebirth Parentage Order*) se odkládá do doby, než se dítě narodí (§ 7633 Family Code). Podle informací, které máme o právu státu Kalifornie, zákonná rodičovská práva mohou být tímto postupem založena všem osobám, bez ohledu na jejich rodinný stav anebo sexuální orientaci. Osobám stejného pohlaví žijícím v právním svazku (registrované partnerství) přiznává kalifornské právo do značné míry stejná práva jako osobám žijícím v manželství (§ 297 Family Code).

Podle názoru Ministerstva spravedlnosti při posuzování žádosti o zápis narození do matriky vyvstává otázka uznání cizí veřejné listiny (rodného listu), nikoli uznání soudního rozhodnutí ve smyslu § 14 - 19 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, (dále jen ZMPS). Zastává názor, že matriční úřady mají kompetenci uznávat cizí matriční doklady, kdy současně posuzují soulad účinků uznání s českým veřejným pořádkem. Za zásadní považuje soulad účinků uznání rodného listu vydaného v Kalifornii, tj. uznání rodičovství dvou osob stejného pohlaví, s českým veřejným pořádkem. Domnívá se, že **v daném případě nejsou účinky uznání rodičovství v souladu s českým veřejným pořádkem**. Tento závěr odůvodňuje především § 775 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dle něhož matkou dítěte je žena, která dítě porodila. Skutečnost, že toto pravidlo lze podle názoru Ministerstva spravedlnosti považovat za zásadu českého právního řádu, na niž je nutno bez výhrady trvat, lze dovodit mimo jiné i z toho, že ačkoli český právní řád již počítá s určitou formou partnerského soužití homosexuálních párů (zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů), neumožňuje, aby účastníci takového soužití byli rodiči společných dětí. Dané ustanovení § 775 občanského zákoníku je podle názoru Ministerstva spravedlnosti jednoznačně součástí českého veřejného pořádku a brání uznání cizí veřejné listiny, popř. cizího rozhodnutí, které by mělo vést k odlišnému výsledku.

mateřství, by měli být uznáni jako zákonní i biologičtí (*přirození*) rodiče. Závěry rozhodnutí kalifornského Nejvyššího soudu bylo poté opakovaně potvrzeno.

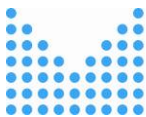
Jako určitý korektiv výhrady veřejného pořádku je třeba, podle názoru Ministerstva spravedlnosti, v daném případě posoudit zájem nezletilého dítěte, a to ve všech jeho aspektech. Základem jsou práva zakotvená v Úmluvě o právech dítěte (sdělení č. 104/1991 Sb.), v daném případě zejména čl. 7 (právo dítěte být ihned po narození registrováno, právo na jméno a státní příslušnost a, je-li to možné, právo znát své rodiče a právo na jejich péči) a čl. 8 (právo na zachování totožnosti, včetně státní příslušnosti, jména a rodinných svazků v souladu se zákonem). Je třeba se zabývat otázkou, zda uplatnění výhrady veřejného pořádku, jehož výsledkem bude neuznání mateřství osoby mužského pohlaví (a v důsledku toho nezapsání muže jakožto matky do rodného listu dítěte), může zásadním způsobem zasáhnout do výše uvedených práv nezletilého dítěte. Právo dítěte „na totožnost“ může být podle názoru Ministerstva spravedlnosti zachováno i v případě, kdy v rodném listu nebude matka zapsána. České právo takový výsledek v určitých, byť skutkově poněkud odlišných, případech předvídá (případ, že matka dítěte požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem, § 14 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Právo dítěte na informaci o svém biologickém původu zcela zřejmě dotčeno být nemůže, protože i zápis muže jakožto matky by byl pouhou právní fikcí neodpovídající biologickému vztahu.

Pokud jde o právo dítěte na péči rodičů, dostáváme se zpět k tomu, co bylo uvedeno již výše v souvislosti s výhradou veřejného pořádku, tj. k pojetí rodičovství v českém právu. Považuje-li český právní řád za výlučnou formu rodičovství vztah ženy-matky a muže-otce k dítěti, vychází z většinových sociálně kulturních představ o rodině, jakožto prostředí primárně určeném pro výchovu dětí.

II. V návaznosti na shora uvedené jsme toho názoru, že **za současného stavu české právní úpravy není možné provést zápis narození nezl. Lukase Dixena AMBROŽE do zvláštní matriky v Brně a vydat nezl. rodný list, v němž by byli zapsáni oba žadatelé jako rodiče po vzoru kalifornských rodných listů.** Zvláštní matrika by, vzhledem k uvedenému, měla vydat zamítavé rozhodnutí², proti kterému se žadatelé mohou odvolat k Magistrátu města Brna, popř. podat správní žalobu k soudu.

V návaznosti na shora uvedené zastáváme právní názor, že uvedení jednoho z mužů na místo matky dítěte v knize narození a na rodných listech dětí tak, jak je uveden na cizozemském rodném listu, není v souladu s českým veřejným pořádkem. Na druhé straně nikterak nezpochybujeme zápis otce dětí do knihy

² § 87 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

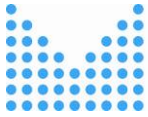

narození a do rodných listů na základě předložených rodných listů vystavených v USA, opatřených ověřovací doložkou „Apostille“ a úředním překladem do českého jazyka. Jsme si však vědomi u tohoto právního názoru extenzivního výkladu, když matkou dítěte podle právního řádu České republiky je vdaná občanka USA. V této věci je třeba přihlídnout k rozhodnutí soudu USA (viz 1. str., odst. 2) a Úmluvě o právech dítěte.

III. ÚMČ Praha 1 se obdobnou otázkou zabýval již v roce 2013, kdy stejná náhradní matka porodila stejným mužům dceru Olivii Dixen Ambrožovou, nar. 10. 4. 2012 Arcadia, Kalifornie, USA. Ve vydaném americkém rodném listu dítěte je jako otec opět uveden SO ČR, jako *matka* dítěte občan Dánska. ÚMČ Praha 1 žádost o vydání osvědčení o státním občanství České republiky zamítl, žadatelé se odvolali k Magistrátu hl. m. Prahy; k dnešnímu dni nebylo o odvolání rozhodnuto.

ÚMČ Praha 1 opřel své zamítavé rozhodnutí ve věci vydání osvědčení nezletilé Olivii Dixen Ambrožové o to, že v jejím případě nemohlo dojít k nabytí státního občanství České republiky ani narozením podle § 3 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ani souhlasným prohlášením o určení otcovství podle ustanovení § 4 tohoto zákona. V této souvislosti ÚMČ Praha 1 dospěl k závěru, že souhlasné prohlášení rodičů, které učinili pan Ambrož a pan Dixen před Generálním konzulátem České republiky v Los Angeles, resp. jejich souhlasné prohlášení o určení otcovství ze dne 5. 12. 2012, nelze podle českého práva uznat, neboť k určení otcovství českým státním občanem došlo s další osobou mužského pohlaví. Z tohoto důvodu nebylo Olivii Dixon Ambrožové vystaveno osvědčení o státním občanství České republiky a nebyl jí umožněn zápis do zvláštní matriky v Brně. ÚMČ Praha 1 zároveň argumentoval, že platná právní úprava nepodporuje cizozemská rozhodnutí o náhradní matce a že právní řád neumožňuje uzavření smlouvy, jejímž předmětem by bylo náhradní mateřství.

Z hlediska problematiky možného nabytí státního občanství České republiky nezletilým Lukášem Dixonem Ambrožem, resp. jeho starší sestrou, zastáváme názor, že pokud bude akceptován zápis pana Ambrože jako otce dětí do knihy narození a do rodných listů na základě předložených rodných listů vystavených v USA, opatřených ověřovací doložkou „Apostille“ a úředním překladem do českého jazyka, tak jak již bylo uvedeno výše, mohli by jmenovaní nezletilí nabytí české státní občanství na základě narození, neboť jeden z jejich rodičů (otec) by byl ke dni jejich narození státním občanem České republiky. Druhý rodič (matka) by nebyl v matriční knize ani na rodném listu dětí uveden. Jedná se o právní názor založený na extenzivním výkladu ustanovení § 3 písm. a) zákona č. 40/1993 Sb., podle kterého nabývá narozením státní

občanství České republiky dítě, jehož alespoň jeden rodič je státním občanem České republiky.

Žádáme, aby s obsahem shora uvedeného byly seznámeny všechny matriční úřady v působnosti krajských úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a magistrátů měst Brna, Ostravy, Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy.

JUDr. Václav Henych
ředitel odboru
podepsáno elektronicky

Vyřizuje: JUDr. Jana Hálová, Mgr. Petr Šťastný
tel. č.: 974 817 427, 974 817 423
e-mail: jana.halova@mvcz.cz, petr.stastny@mvcz.cz

Rozdělovník:

- všem krajským úřadům
- všem odborům vnitřních věcí magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně
- odboru živnostenskému a občanskosprávnímu Magistrátu hl. m. Prahy